

Sykepleien

FAGUTVIKLING

Veiledning i praksis er en viktig arena for studentenes profesjonelle danning

Relasjonen mellom student og veileder har mye å si for hva studenten lærer. God veiledning kan åpne for refleksjon og utvikling – dårlig veiledning kan begrense læringsrommet.

Sissel Steinberg Sørheim

Universitetslektor

Avdeling for omsorg og etikk, Det helsevitenskapelige fakultet, Universitetet i Stavanger

Eva Vabø

Universitetslektor

Avdeling for Folkehelse, Universitetet i Stavanger

Veiledning

Utdanning

Sykepleiestudent

Omsorg

Sykepleien 2026;114(106030):e-106030

DOI: [10.4220/Sykepleiens.2026.106030](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2026.106030)

Hovedbudskap

Artikkelen reflekterer over veiledning fra praksislærer i sykepleierutdanningen, med særlig vekt på begrepene kjærlighet og makt. Med utgangspunkt i både teori og erfaringsnære refleksjoner undersøker den hvordan dialog, relasjon og profesjonell danning kan legge grunnlag for studentenes læring og utvikling.

Sykepleierutdanningen stiller høye krav til både faglig kompetanse og personlig utvikling. Studentene skal rustes til å håndtere komplekse situasjoner, møte pasienter med faglig trygghet og gi profesjonell omsorg i et helsevesen preget av høyt tempo og økende krav til effektivitet.

Rundt halvparten av bachelorutdanningen i sykepleie består av praksis (1). Det gjør praksis til en viktig arena for læring, utvikling av identitet og profesjonell danning (2). Kvaliteten på veiledningen studentene får i praksis, er derfor avgjørende for både faglig progresjon og personlig utvikling.

Når store deler av utdanningen foregår i møte med pasienter, kollegaer og veiledere, blir veiledning ikke bare en læringsmetode, men også et grunnlag for hvordan studenten utvikler sin profesjonelle identitet og forståelse av sykepleiefaget (2).

Veiledning former studentens læring og utvikling

Praksisstudiene skjer i et samspill mellom praksisfeltet og utdanningsinstitusjonen (1).

Praksisveilederen i klinikken følger opp studenten i det daglige, mens læreren fra utdanningen har et særskilt ansvar for å støtte læring og refleksjon i praksisperiodene (2).

Lærerens evne til å veilede, se faglige sammenhenger og invitere til refleksjon kan bidra til å knytte sammen teori, erfaring og etiske perspektiver. Slik kan studentens helhetlige læring og profesjonelle dannelse styrkes (3).

«Forskning viser at veiledning fra både lærer og praksisveileder er viktig for å sikre kvaliteten i praksisstudier.»

Forskning viser at veiledning fra både lærer og praksisveileder er viktig for å sikre kvaliteten i praksisstudier (3–5). Veiledning handler derfor om mer enn å lære bort kunnskap og ferdigheter. Det er også en relasjonell praksis, der spørsmål om ansvar, makt og profesjonell utvikling står sentralt.

Veiledning foregår i et asymmetrisk forhold, der veilederen har faglig autoritet og ofte ansvar for vurdering (6). Hvordan denne relasjonen håndteres, kan få stor betydning for studentens læring, trygghet og utvikling av faglig dømmekraft.

Kjærlighet og makt påvirker studentens dannelse

Artikkelen tar utgangspunkt i erfaringer fra praksisveiledning i sykepleierutdanningen og reflekterer over veiledning som en etisk og relasjonell praksis i studentenes profesjonelle dannelse. Dette belyses i lys av begrepene kjærlighet og makt, med særlig oppmerksomhet på lærerens veilederkompetanse.

Profesjonell dannelse handler her om hvordan studenter utvikler seg i løpet av utdanningen. Gjennom erfaringer i praksis, refleksjon og veiledning lærer studenten å ta faglige vurderinger, være oppmerksom på etiske spørsmål og bygge gode relasjoner til menneskene de møter i sitt arbeid (7, 8).

Veiledning bygger på kjærlighet som etisk prinsipp

Begrepet kjærlighet er ikke et ord som vanligvis brukes i akademiske og profesjonelle sammenhenger. Likevel kan det forstås som en grunnleggende forutsetning i møte med og veiledning av studenter. Her forstås kjærlighet ikke som noe privat eller følelsesstyrt, men som

et etisk begrep. Det handler om veilederens ansvar for å møte studenten med respekt, anerkjennelse og et ønske om utvikling (9).

Begrepet beskriver holdninger og handlinger som mange veiledere allerede utøver i praksis, uten nødvendigvis å kalle det kjærlighet i profesjonell sammenheng.

I Kierkegaards etiske tenkning forstås kjærlighet ikke som en følelse, men som en etisk fordring som oppstår i møtet med den andre. Denne fordringen er ensidig og asymmetrisk: Den som møter den andre, har et ansvar som ikke er avhengig av gjensidighet eller prestasjon.

«Veilederen har et særlig ansvar for relasjonen og for studentens utviklingsmuligheter, uavhengig av studentens trygghet, modenhet eller prestasjon.»

Overført til veiledning betyr dette at veilederen har et særlig ansvar for relasjonen og for studentens utviklingsmuligheter, uavhengig av studentens trygghet, modenhet eller prestasjon i situasjonen (9). Kjærlighet i veiledning kan dermed forstås som en vilje til å ta dette ansvaret – også når det er krevende, og når veiledningen må romme både støtte og tydelige krav.

Tveiten beskriver dette som en profesjonell forpliktelse, der studenten møtes som et subjekt og ikke bare som et vurderingsobjekt (6).

Veiledning skaper rom for refleksjon og utvikling

Veiledning i praksisstudier er en praksisnær oppgave, som skjer i møte med studenter der de er – faglig, relasjonelt og erfaringsmessig. Kompetanse i veiledning handler her om å møte studenten med oppmerksomhet og åpenhet og om å skape rom for det Martinsen kaller «mellomøyeblikk»: situasjoner preget av ekte tilstedeværelse, der tempoet senkes og relasjonen får plass (10).

Veiledning kan også forstås som en relasjonell prosess, der refleksjon over erfaringer fra praksis er viktig for studentens læring og profesjonelle utvikling (8). I et slikt perspektiv kan kjærlighet forstås som en profesjonell holdning i veiledning. Det innebærer en vilje til å se, lytte og ta den andres erfaringer på alvor.

Når lærere fra utdanningsinstitusjonen møter studenter til veiledning i praksis, kan slike mellomøyeblikk bidra til læring, refleksjon og utvikling av faglig og etisk dømmekraft.

Makt kan styrke studentens læring

Veiledning er ikke en praksis uten makt, fordi forholdet mellom veileder og student er asymmetrisk. Makt forstås her ikke som noe autoritært eller undertrykkende, men som den innflytelsen som følger av veilederens erfaring, vurderingsansvar og posisjon i utdanningen.

Denne makten er uunngåelig, og den påvirker hva studenten tør å si, og hvordan læringssituasjonen oppleves (6).

Kjærlighet og makt er derfor ikke motsetninger, men to sider som virker sammen i relasjonen mellom veileder og student.

«Når makt utøves med bevissthet, tydelighet og respekt, kan den støtte studentens læring og ansvarsfølelse.»

Med utgangspunkt i Foucault kan makt forstås som noe relasjonelt, som virker i hverdagslige praksiser, heller enn noe man enten har eller ikke har (11). Makt utøves gjennom språk, normer og forventninger og gjennom hva som blir sett på som viktig og legitimt i en situasjon (11).

I veiledning kan dette komme til uttrykk gjennom hvilke spørsmål som stilles, hvilke erfaringer som anerkjennes som relevante, og hvilke forståelser av «god praksis» som tas for gitt.

Når makt utøves med bevissthet, tydelighet og respekt, kan den støtte studentens læring og ansvarsfølelse. Slik kan makt også bli en del av studentens dannelsesprosess (8, 10, 12).

Dialog og veiledning former studentens danning

Mennesket er på en dannelsesreise inn i livets egne fortellinger, slik Thorsted og Hansen beskriver det (13). Profesjonell danning forstås her som studentens dannelsesprosess, der faglig dømmekraft, etisk sensitivitet og relasjonell kompetanse utvikles gjennom erfaringer, refleksjon og veiledning (8).

I denne dannelsesreisen får veiledning og refleksjon sammen med andre stor betydning, fordi erfaringer fra praksis bearbeides og får mening gjennom dialog.

Dialogen er kjernen i veiledningen. Ifølge Skjervheim oppstår den gode relasjonen når veileder og student møtes som to subjekter, rettet mot en felles sak (14). Veiledning handler derfor ikke først og fremst om å overføre kunnskap, men om å undersøke erfaringer, usikkerhet og etiske spørsmål som oppstår i praksis.

Bjerga beskriver veiledning som en hermeneutisk prosess, der både veileder og student beveger seg fra forforståelse til ny innsikt gjennom refleksjon over konkrete situasjoner (7).

Studenten utvikler danning gjennom praksis og refleksjon

I sykepleierutdanningen er slike refleksjonsprosesser tett knyttet til studentens profesjonelle danning. Møter med pasienter, pårørende og krevende situasjoner utfordrer ikke bare fagkunnskapen, men også dømmekraft, ansvarsfølelse og etisk sensitivitet.

Danning kan i denne sammenhengen forstås som en gradvis utvikling av evnen til å handle faglig og etisk forsvarlig i komplekse situasjoner (13). Gjennom veiledning kan erfaringer fra

praksis bearbejdes og få mening, slik at studenten utvikler en mer reflektert forståelse av hva det vil si å være sykepleier.

Danning i profesjonsutdanning skjer ikke i et verdinøytralt rom, men innenfor rammene av yrkesetikk, lovverk og krav til skikkethet (15). Studentens utvikling handler derfor også om å utvikle ansvarlighet og dømmekraft i tråd med profesjonens normer, kunnskapsgrunnlag og samfunnsmandat (10).

«Møter med pasienter, pårørende og krevende situasjoner utfordrer ikke bare fagkunnskapen, men også dømmekraft og etisk sensitivitet.»

I sykepleierutdanningen forutsetter dette at studenten gradvis lærer å handle faglig og etisk forsvarlig i møte med pasienter, pårørende og kollegaer.

Samtidig blir profesjonens verdier og juridiske rammer en del av studentens egen forståelse gjennom erfaring, refleksjon og veiledning i praksis. Dette henger også tett sammen med vurderingen av studentens skikkethet for yrket, der evnen til ansvarlig og etisk forsvarlig handling står sentralt.

Profesjonell danning former fremtidens sykepleiere

Danning kan forstås som en prosess som skjer i samspillet mellom erfaring, refleksjon og relasjon. I veiledning får studenten mulighet til å sette ord på det som er uavklart, vanskelig eller etisk utfordrende, og til å utforske dette i dialog med en veileder. Slik blir veiledning en viktig del av studentens dannelsesreise i sykepleierutdanningen.

På sikt har denne danningen betydning langt utover studentens egen læring. Den påvirker kvaliteten i helsetjenesten, pasientsikkerheten og tilliten samfunnet har til sykepleiere.

Profesjonell danning handler derfor ikke bare om den enkelte student, men også om å utdanne sykepleiere som møter pasienter og pårørende med faglig kompetanse, etisk ansvarlighet og god relasjonell forståelse.

Veiledning påvirker kvaliteten og tilliten i helsetjenesten

Artikkelen har belyst hvordan veiledning i praksis er en viktig arena for studentens profesjonelle danning, sett i lys av begrepene kjærlighet og makt.

Når lærere møter studenter i praksis med veilederkompetanse som bygger på faglig kunnskap, etisk bevissthet og oppmerksomhet på relasjonen, kan veiledning bidra til å utvikle dømmekraft, ansvar og trygghet i rollen. Sett i lys av kjærlighet og makt fremstår veiledning som en praksis der mellomøyeblikk av tilstedeværelse og refleksjon får betydning for studentens dannelsesreise.

Å styrke lærerens veilederkompetanse er derfor avgjørende for kvaliteten i sykepleierutdanningen.

Profesjonell danning skjer imidlertid ikke i et verdinøytralt rom, men innenfor rammene av yrkesetikk, lovverk og krav til skikkethet. Gjennom veiledning i praksis kan studenter utvikle den faglige og etiske dømmekraften som forventes av sykepleiere i møte med pasienter, pårørende og kollegaer.

I et større perspektiv handler profesjonell danning også om kvalitet og tillit i helsetjenesten. Hvordan studenter veiledes og dannes i utdanningen, har betydning for hvordan de senere utøver yrket. Det påvirker hvordan sykepleiere ivaretar ansvar, omsorg og faglig forsvarlighet i praksis.

Forfatterne oppgir ingen interessekonflikter.

VEILEDNINGSSAMTALE: En sykepleierstudent og praksislærer reflekterer over en pasientsituasjon. Gjennom spørsmål og refleksjon arbeider de med å forstå faglige valg, etiske dilemmaer og studentens rolle i møtet med pasienten. *Illustrasjonsfoto: YAKOBCHUK VIACHESLAV / Shutterstock / NTB*

1. Forskrift om nasjonal retningslinje for sykepleierutdanning. FOR-2019-03-15-412 [hentet 13. mars 2026]. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/SFO/forskrift/2019-03-15-412>

2. Bjerga GH, Lode K, Bakken J, Jaastad TA, Brandeggen T. Samrefleksjon – en veiledningsmetodikk for sykepleierstudenter i praksis? Nord Tidsskr Veiledningspedagog. 2024;9(1). DOI: [10.15845/ntvp.v9i1.4011](https://doi.org/10.15845/ntvp.v9i1.4011)

3. Tveiten S, Røkholt G. Å være veileder i «praksisvinden», utfordringer og didaktiske implikasjoner for praksisveilederutdanningen. Nord Tidsskr Veiledningspedagog. 2023;8(1):1–16. DOI: [10.15845/ntvp.v8i1.3498](https://doi.org/10.15845/ntvp.v8i1.3498)
4. Smith-Strøm H, Svellingen AH, Gissum KR. Praksisveilederes erfaringer med å veilede sykepleierstudenter i SKUV i klinisk praksis. Sykepl Forsk. 2025;20(103756):e-103756. DOI: [10.4220/Sykepleienf.2025.103756](https://doi.org/10.4220/Sykepleienf.2025.103756)
5. Wannebo W, Næss GB, Eid HR. Praksisveiledernes stemme som grunnlag for utvikling av veiledermodell for sykepleiestudenter i kommunehelsetjenesten. Nord Tidsskr Helseforsk. 2025;21(2). DOI: [10.7557/14.8036](https://doi.org/10.7557/14.8036)
6. Tveiten S. Veiledning – mer enn ord. 6. utg. Bergen: Fagbokforlaget; 2024.
7. Bjerga GH. En hermeneutisk tilnærming i veiledningsrommet. I: Vevatne K, Bjerga GH, red. Veiledning – en humanistisk og eksistensiell tilnærming. Bergen: Fagbokforlaget; 2023. s. 19–32.
8. Skagen K. I veiledningens landskap. Oslo: Cappelen Damm Akademisk; 2019.
9. Vevatne O, Vevatne K. Betydningen av nestekjærlighet hos Søren Kierkegaard i terapi og veiledning. I: Vevatne K, Bjerga GH, red. Veiledning – en humanistisk og eksistensiell tilnærming. Bergen: Fagbokforlaget; 2023. s. 35–40.
10. Martinsen K. Øyet og kallet. Oslo: Universitetsforlaget; 2003.
11. Juritzen TI, Heggen K. Produktive maktpraksiser i sykehjem – en Foucault-inspirert analyse av pleiefaglig handlekraft. Tidsskr Velferdsforsk. 2009;12(2):94–104.
12. Vevatne K. Fenomenet makt i faglig veiledning. I: Karlsson B, Oterholt F, red. Fenomener i faglig veiledning. Oslo: Universitetsforlaget; 2021. s. 153–66.
13. Thorsted AC, Hansen FT. At tænke med hjertet. En grundbog i eksistentiel praksisfænomenologi. Århus: Klim; 2022.
14. Skjervheim H. Deltakar og tilskodar og andre essays. Oslo: Aschehoug; 1996.
15. Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning (skikkethetsforskriften). FOR-2023-10-27-1714 [hentet 13. mars 2026]. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/SFO/forskrift/2023-10-27-1714>